

28 augustus 2023

Schadeclaims verjagen industrie uit Nederland

Het verwijt dat Tata Steel kanker veroorzaakt, berust op drijfzand. Het bedrijf verdient een beter debat, aldus Friso de Zeeuw.

[Friso de Zeeuw](#)

Heeft de maakindustrie nog wel toekomst in Nederland? Als aanvoerder van het georganiseerde bedrijfsleven in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal stel ik mij die vraag professioneel. Ik ben dus partijdig, maar er is reden om het debat in breder kader te voeren.

Directe aanleiding vormt de massa-schadeclaim die actiegroep 'Frisse Wind' tegen Tata Steel IJmuiden heeft ingediend. Onder aanvoering van letseladvocaat John Beer stelt de actiegroep het bedrijf aansprakelijk voor de materiele, immateriële en gezondheidsschade die omwonenden lijden. Circa 1.500 mensen hebben de claim ondertekend. Dat is 1 procent van

de bevolking in de IJmond die 150.000 inwoners telt en bestaat uit de gemeenten Velsen, Beverwijk en Heemskerk.

Eerder deed een andere advocaat, Benedicte Ficq, aangifte van strafbare feiten door de directie van Tata wegens het 'bewust in de omgeving brengen van gevaarlijke stoffen'. In het [Financieele Dagblad](#) zei ze: 'De CEO van Tata moet de gevangenis in.' Ironisch dat een advocaat die beweert de volksgezondheid boven alles te stellen eerder drugscriminelen en types als Badr Hari uit het gevang trachtte te houden.

Dit soort juridische acties met een lange doorlooptijd maken waarschijnlijk uiteindelijk weinig kans, maar creëren wel langdurige onzekerheid. Industriebedrijven moeten (en willen meestal) het komende decennium fors investeren in duurzaamheidsmaatregelen (CO2-reductie; circulariteit) en in de verdere vermindering van de overlast voor de omgeving. Een instabiele juridische en bestuurlijke omgeving maakt binnenlandse en buitenlandse kapitaalverschaffers huiverig om in de noodzakelijke investeringen te participeren.

Ook de overheid die actief met vergunningen moet ondersteunen en soms ook financieel, kan gaan aarzelen. De provincie Noord-Holland is nauwelijks opgewassen tegen de niet aflatende druk van een paar fanatieke actiegroepen. Daar gaat in het openbaar voornamelijk om aanscherping van vergunningen en verscherpte handhaving. En nauwelijks over het economisch belang van het hoogtechnologische Hoogovens-complex met 9.000 werknemers en 40.000 indirecte banen.

Tata is bezig met een inhaalslag die niet altijd vlekkeloos verloopt

Het staat intussen buiten kijf dat Tata in zijn verhouding met de omgeving in het verleden stevige steken heeft laten vallen. Diepte- en omslagpunt waren de 'grafietregens' in 2018. Tata is bezig met een inhaalslag die niet altijd vlekkeloos verloopt. Hoewel de milieuprestaties steeds verder verbeteren, gaat op dat front nog te veel mis. Uitvoering van het extra investeringspakket van 300 miljoen euro ('Roadmap Plus') zal wezenlijk aan de verbetering van de leefomgeving bijdragen.

Zonder de duurzaamheidsinvesteringen en een normale verstandhouding met de omgeving heeft de industrie in Nederland geen toekomst. Een verwend deel van de samenleving zou dat dat overigens prima vinden: laat de productie staal en plastic maar aan China over.

Je zou kunnen denken dat het juridisch demoniseren van Tata alleen dat bedrijf raakt. Dat steunt op een misverstand als we naar de feiten kijken. Ik focus hier op een drietal aspecten die voor de gezondheid en het welbevinden van mensen wezenlijk zijn, wetend dat ook andere indicatoren een rol spelen, zoals fijnstof en geur.

Het verwijt dat Tata kanker veroorzaakt, berust op [drijfzand](#). De IJmond schoort hoog op asbestkanker dat in alle oude industriegebieden (Rotterdam, Zuid-Limburg en Zeeland) voorkomt bij de oudere mannen. Het dateert van voor het asbestverbod. Bij longkanker scoort met name één postcodegebied in Beverwijk hoger, waar die score waarschijnlijk vanuit de specifieke bevolkingssamenstelling valt te verklaren.

Als we kijken naar de [levensverwachting](#) in de IJmond, dan scoort die gemiddeld. In de grote steden, grote delen van Brabant en het noorden des lands leef je door de bank genomen korter, aldus het RIVM en het CBS. Het pensioenfonds van Hoogovens heeft onlangs zelfs nog extra

moeten inleggen omdat de levensverwachting van gepensioneerden hoger is dan het landelijk gemiddelde.

Uitgebreid onderzoek laat zien dat IJmond dat een gemiddelde brede welvaart kent

Tegenwoordig kunnen we ook kijken naar het algemeen welbevinden van mensen, met behulp van de monitor 'brede welvaart'. [Uitgebreid onderzoek](#) van Rabo Research met de Universiteit van Utrecht laat zien dat IJmond dat een gemiddelde brede welvaart kent. De Amsterdamse regio en het grootste deel van Zuid-Holland scoren bijvoorbeeld lager.

Men kan in ons land de industrie dus succesvol demoniseren en leidinggevenden criminaliseren. Een fanatieke actiegroep die de weg naar de media weet te vinden en het engagement van een of meer bekende advocaten lijken te volstaan. Wat vandaag Tata treft, kan morgen een industrieel bedrijf in Zaanstad, Rijnmond, Moerdijk of Zeeuws-Vlaanderen overkomen. Het juridisch demoniseren ondergraaft de reputatie van Nederland als vestigingsplaats voor bedrijvigheid. Alleen luxe paardjes zitten daar niet mee: zij willen welvarend én supergezond leven, zonder enig (gezondheids-)risico.

De [Onderzoeksraad voor de Veiligheid](#) deed in april zinnige, zij het erg voor de hand liggende aanbevelingen om het samen leven van industrie en omwonenden te verbeteren. Daartoe behoren betere inzet van kennis, expertise, bestaande instrumenten, communicatie en dialoog.

Op enkele punten slaat de Onderzoeksraad door. Zij adviseert tot aanscherping van de vergunningen 'zodra de gezondheidsrisico's voor omwonenden daarom vragen'. Dat moet op basis van 'inschatting van risico's' met 'mee-weging' van onzekerheden. Op basis van deze vage en rechtsonzekere formuleringen kan geen enkel bedrijf een verantwoorde meerjarige investeringsplanning maken.

Het is tijd voor een stevig debat over gezondheid en industrie. Dat voeren we in verschillende arena's. Een constructieve, gebaseerd op inhoudelijke argumentatie. En een andere waar het wat ruwer aan toe gaat. De bij deze zaken betrokken advocaten hebben zich gespecialiseerd in verbaal straatvechten. Omwille van het behoud van de industrie in Nederland verdient dat een passend weerwoord.